

MAKRO VA MIKRO IQTISODIYOT

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK INSTITUTI**

**Xolmatov Nemat Boymirzayevich,
Imomova Nilufar Asomiddinovna**

MAKRO VA MIKRO IQTISODIYOT

fanidan

O'QUV QO'LLANMA

*5231000 – Xorijiy mamlakatlar iqtisodiyoti va
mamlakatshunosligi ta'lim yo'nalishida tahsil
olayotgan talabalar uchun o'quv qo'llanma
sifatida tavsiya etilgan*

**Toshkent
«Tafakkur avlodi»
2020**

UO•K: 330.101.54(075.8)

KBK: 65.012ya73

X 72

X 72

N.Xolmatov. N.Imomova.

«**Makro va mikroiqtisodiyot**» fanidan o'quv qo'llanma. – T.:
«Tafakkur avlodi», 2020. – 268-b.

Ushbu o'quv qo'llanma bozor islohotlari sharoitda bozor mexanizmi amal qilishi, tadbirkorlik subyektlarining xatti-harakatlari, uy, korxona va davlat xo'jaligining faoliyati xususiyatlari, davlat iqtisodiy siyosatining asosiy yo'nalishlari, makroiqtisodiy vaziyat va uning barqarorligini ta'minlash muammolarini ilmiy-nazariy o'rganish, bu borada iqtisodiy tafakkurni kengaytirish hamda mukammallashtirish, talabalarda tegishli darajada amaliy ko'nikmalarni ham shakllantirishga yo'naltirilgan bo'lib, "Makro va mikroiqtisodiyot" fani-ning predmeti, vazifalari va metodi, mikroiqtisodiyotga kirish, bozordagi talab va taklif, talab va taklif elastikligi, iste'molchilar xatti-harakati, ishlab chiqarish va texnologiya, firmaning xarajatlari, mukammal raqobat, monopoliya, nomukammal raqobat, makroiqtisodiyotga kirish, asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlar, "AD-AS" modeli ("Aggregate demand-Aggregate supply"), iste'mol, jamg'arish va investisiya, iqtisodiyotning siklli rivojlanishi, ishsizlik, inflyatsiya, davlatning monetar va fiskal siyosati, iqtisodiy o'sishning umumiy tavsifi va modellari kabi mavzularni qamrab oladi.

Ushbu maxsus kurs TDSHI XMI va S fakulteti talabalari, shuningdek makro va mikroiqtisodiyot muammolari bilan qiziquvchilar uchun foydali qo'llanma hisoblanadi.

Mas'ul muharrir:

I.f.d. professor N.To'xlijev

Taqrizchilar:

Toshkent Davlat Sharqshunoslik Instituti "Iqtisodiyot nazariyasi"

kafedrasi dotsenti, i.f.n., M.H.Kamilova

Toshkent Moliya Instituti "Mintaqaviy iqtisodiyot"

kafedrasi dotsenti, i.f.n., A.A.Rafiyev

O'quv qo'llanma O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2019 yil 27 dekabrda 1186-sonli buyrug'iga binoan nashrga tavsiya etildi.

ISBN 978-9943-6691-7-8

© «Tafakkur avlodi», 2020

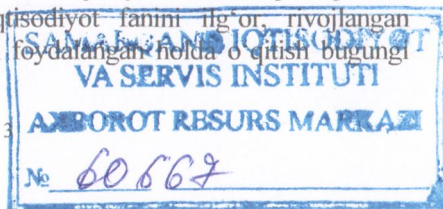
KIRISH

O'zbekistonda so'nggi davrda ijtimoiy-iqtisodiy islohotlarning sur'atlari jadallashib, jamiyat hayotining barcha sohalarida yangilanish, zamonaviylashuv va zamon talablaridan kelib chiqib sifat o'zgarishlari yuz bermoqda. Bu oliy ta'lim tizimi, va xususan, o'quv jarayonida ham kuzatilmoqda. O'quv adabiyotlarining yangi avlodini yaratish, bu jarayonda zamonaviy xorijiy o'quv adabiyotlaridan foydalanish, oliy ta'limning yangi malaka talablaridan kelib chiqib ta'lim jarayonida ilg'or texnologiyalarni qo'llash, talabalarning mustaqil ta'lim olishlari uchun barcha shart-sharoitlarni yaratish shular jumlasidandir.

Mamlakatimizda mavjud moddiy, iqtisodiy, intellektual resurslardan oqilona foydalanish, cheklangan zahiralardan yuqori samara olish, aholi turmush darajasining pasayib ketishining oldini olish va muttasil oshirib borish, inqirozning salbiy oqibatlarini yumshatish va barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash bo'yicha chora-tadbirlar ko'rilmoqda, tegishli islohotlar olib borilmoqda. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoevning 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947-sonli Farmoni bilan tasdiqlangan "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi"da to'rtinchi ustuvor yo'nalish - Ijtimoiy sohani rivojlantirishda muhim vazifalardan biri sifatida umumiy o'rta ta'lim, o'rta maxsus va oliy ta'lim sifatini yaxshilash hamda ularni rivojlantirish chora-tadbirlarini amalga oshirish nazarda tutilgan. O'quv adabiyotlarining tarkibi, tuzilishi va mazmunini uzluksiz takomillashtirib borish mana shu chora-tadbirlardan biridir.

Mazkur o'quv qo'llanma davlat ta'lim standartlari, ta'lim yo'nalishi malaka talablari, yangi avlod o'quv adabiyotlarini yaratish va o'quv jarayoniga tadbqiq etish bo'yicha yangi talablar asosida tayyorlangan.

Mamlakatimiz iqtisodiyotida yangi sifatga ega bo'lgan mikro va makro jarayonlar yuzaga chiqmoqda. Bu eng avvalo, bozor munosabatlarning chuqurlashuvi, korxonalar uy xo'jaligi va davlatning bozor subyektlari sifatida faoliyatining takomillashuvi, shuningdek, makroiqtisodiy ko'rsatkichlarning tobora barqarorlashib borishi makroiqtisodiy muvozanatga erishishning zamonaviy tamoyillariga o'tilayotganligi bilan bog'liqdir. Milliy iqtisodiyotdagi mazkur jarayonlarni chuqurroq idrok etish uchun makro va mikro iqtisodiyot fanini ilg'or, rivojlangan davlatlardagi o'quv adabiyotlaridan foydalangan holda o'qitish bugungi dolzarb vazifalardan hisoblanadi.

O'quv qo'llanmada ana shu vazifardan kelib chiqib, mikroiqti-sodiyotga kirish, bozordagi talab va taklif, talab va taklif elastikligi, iste'molchilar xatti-harakati, ishlab chiqarish va texnologiya, firma-niing xarajatlari, mukammal raqobat, monopoliya, nomukammal raqo-bat, makroiqtisodiyotga kirish, asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlar, "AD-AS" modeli ("Aggregate demand-Aggregate supply"), iste'mol, jamg'arish va investisiya, iqtisodiyotning siklli rivojlanishi, ishsizlik, inflyatsiya, davlatning monetar va fiskal siyosati, iqtisodiy o'sish kabi mavzular mazmuni yoritib berildi.

Mazkur o'quv qo'llanma talabalarning iqtisodiyotdagi barcha jarayonlarni, quyi tizimdagi korxona, firma, tadbirkorlarning iqtisodiy faoliyatidan boshlab, makro darajadagi barcha iqtisodiy munosabat-larni nazariy-usulbiy jihatdan o'rganish orqali bilim, malaka va ko'nikmalarini shakllantirishlariga imkon beradi.

Shuningdek, o'quv adabiyotida ishlab chiqarish, taqsimot, alma-shuv va iste'mol jarayonida iqtisodiy subyektlarning bozorga xos xatti-harakatlari, ular orasidagi munosabatlar zamonaviy o'quv adabiyotlari materiallari asosida keng ochib berilgan. Milliy iqtisodiyot amal qili- shining mikro parametrlari, bozor iqtisodiyoti sharoitida korxonalar va uy xo'jaligi faoliyatining tamoyillari, shart-sharoitlari va omillari, mak- roiqtisodiy jarayonlarning global va lokal masalalari ham ko'rsatilgan.

O'quv qo'llanmani tayyorlashda O'zbekiston Respublikasi Statis-tika Davlat qo'mitasi, Iqtisodiyot vazirligi, tarmoq ilmiy tadqiqot muassasalari tahliliy materiallari, xalqaro iqtisodiy tashkilotlar va ilmiy-tadqiqot markazlari tomonidan nashr etilgan statistik va tahliliy to'plamlar materiallari ishlatiladi.

O'quv qo'llanmasi oliy ta'lim muassasalari iqtisodiyot ta'lim yo'-nalishlari talabalariga, shuningdek, milliy iqtisodiyotda namoyon bo'-layotgan mikro va makrodarajadagi masalalar bilan qiziquvchilarga mo'ljallangan.